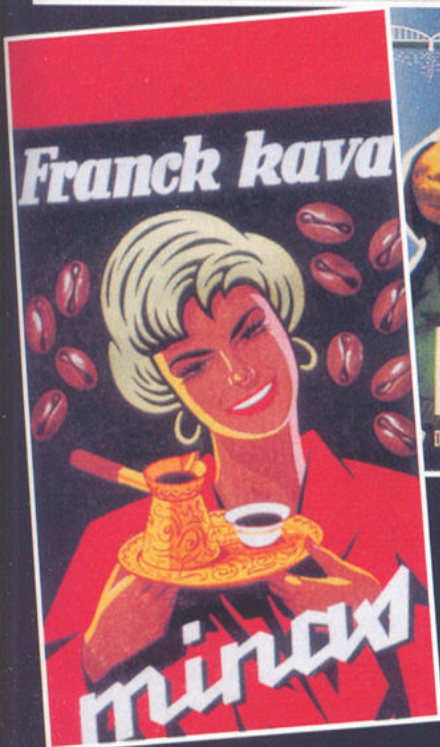

Zagrebački akademski slikar, autor vječnih ambalaža za minas kavu, Zvijezdino ulje i mnoge druge domaće proizvode, tek je u 90. godini dočekaio prvu samostalnu izložbu plakata, na kojima svi ženski likovi izgledaju kao njegova supruga Paula

Cijeli sam

A portrait of an elderly man, Zvonimira Faista, wearing a grey fedora hat and a dark, buttoned-up jacket over a blue and white striped turtleneck sweater. He is looking slightly downwards and to the right with a serious expression. The background is a blurred outdoor scene with trees and foliage.

Crtanje plakata za mene
je bila igra. Radio sam u
tri politička sistema, a
politika me nije zanimala

DIKTATI VREMENA ZVONIMIRA FAISTA

se život igrao

Napisala **Jagoda Zamoda**
Snimci: **Ivan Posavec** i obiteljski album

Da doista nikad nije kasno predstaviti javnosti svoje radove, potvrđuje Zvonimir Faist, akademski slikar iz Zagreba koji je prvu samostalnu izložbu dočekao u - devedesetoj godini.

- Zašto dosad nisam izlagao? Jer nisam imao vremena i novca skupiti svoje plakate. Narudžbe su stizale jedna za drugom i stalno sam morao crtati. Katkad nisam imao vremena niti se pošteno naspavati - kaže vitalni 90-godišnjak, kojeg pamćenje i vid još dobro služe. S posebnom iskrom u očima pripovijeda o svemu što je radio: o filmskim plakatima, te različitim etiketama i ambalaži za industrijske proizvode, poput Franckove minas kave, Zvijezdina ulja, posuda Gorica, Astrinih cipela, deterdženta Perion, kavovine Seka, Knajpove sladne kave, Badelovih pića... Sve to Zvonimir Faist grafički je oblikovao od kasnih tridesetih do ranih šezdesetih godina prošlog stoljeća.

- I ovu izložbu u Muzeju grada Zagreba, nazvanu "Diktati vremena", sa 75 mojih plakata, nisam ja sam priredio, nego je to učinila kustosica Željka Kolveshi. Na otvorenju, na žalost, nisam bio. Ne mogu hodati, noge me bole, teško mi je doći do auta... Keći mi je podrobno opisala kako izgleda izložba, vidio sam i fotografije te reportaže na televiziji. Pomislio sam: "Pod stare dane, eto, i to sam doživio" - govori stari majstor čijih je nekoliko stotina plakata, svojevrsnih svjedoka vremena u kojem su nastali (s nekih je u doba socijalizma izbrisani autorov potpis) do prije dvije-tri godine bilo pohranjeno u rolama. Ležali su u potkrovlju, u nekadašnjem atelijeru u njegovoj obiteljskoj kući u Vrapču, zapadnom dijelu Zagreba, u kojem živi od 1943.

- Radio sam plakate za različite proizvode, a kolege su mi često govorele da na njima crtam svoju ženu. Ali, to je bilo nehotice. Crtao sam po sjećanju, a drugi su u pojedinim ženskim likovima prepoznavali moju suprugu - tvrdi Faist, čiji brak s dvije godine mlađom Zagrepčankom Paulom, rođenom Gvajec, traje punih 68 godina. Upoznali su se za neke ulične proslave i zapodjenuli razgovor, koji traje

Nikad nije kupio auto, niti polagao vozački ispit. Na posao je odlazio biciklom, a na ljetovanja vlakom

do danas. On je tada bio student slikarstva, a Paula krojačica u jednom salonu. Vjenčali su se potkraj 1935., kad je on dovršio studij, i prve zajedničke godine proživjeli u Strmoj cesti na Svetom Duhu, kod njezinih roditelja.

Posljednjih desetak dana Faist je sam u kući, jer mu je supruga zbog upale pluća na liječenju u bolnici. No, iz susjedne kuće u dvorištu posjećuju ga keći Vlasta, profesorica klavira na Školi za klasični balet, zet Đuro Maras, unuk Tvrtko, profesor psihologije, te praunuke, 11-godišnja Sara i petogodišnja Mía.

- Supruga i ja uvijek smo se voljeli, razumjeli i slagali, te pomagali jedno drugome koliko god smo mogli. A sad mi je teško pri srcu otkad je u bolnici, ne mogu spavati, stalno mislim na nju, što radi, hoće li se izliječiti...

Unikatni radovi

Supruga Paula bila je majstoru umjetničkih plakata desna ruka, zadužena za pumpu dok je on pistolom prskao boju. Na osnovni crno-bijeli crtež s likom glumca ili glumice (izrađen u olovci ili ugljenu, prema fotografijama), prethodno izrezan iz šablone, ručno je, naime, rasprskavao boju pistolom, koja je bila spojena na pumpu. Svaki je njegov ručno izrađen plakat u boji, umnožen kroz šablonu u 100 do 150 primjeraka, zapravo bio unikat. Faist priznaje da nikad nije želio kupiti motor koji bi pokretao pumpu, jer je volio tišinu, a živcirao ga je zvuk stroja. Kako je osim u vlastitoj kući, dvadesetak godina radio i u unajmljenom atelijeru u Vončininoj ulici, uvijek je uz sebe imao nekog pomagača.

Držeći se krilatice - u zdravom tijelu zdrav duh - u svoj je atelijej u središtu grada iz Vrapča putovao biciklom. Plakate bi zarolao, objesio na okvir bicikla, i put pod kotače. Nikad nije kupio automobil, niti polagao vozački ispit. Na godišnji je odmor sa suprugom putovao vlakom.

Iz vlaka se iskrao i na Glavnom kolodvoru kad se obitelj Faist 1927. iz Srijema doselila u Zagreb radi školovanja djece. Zvonimir Anđelko Faist rođen je u srednjovjekovnom gradiću Moroviću nedaleko od Šida, 16. veljače 1914., kao najstarije od ▶

Suprugu Paulu, tada krojačicu, upoznao je na jednoj uličnoj proslavi, a u braku su 68 godina (lijevo). Mladi crtač zaposlen u Olikpropu, 1945. (gore). Plakat za film s Jeanom Gabinom nastao je u Faistovoj radionici potkraj tridesetih godina, a reklama za Knajpovu kavu 1955. (desno)

**S kćeri
Vlastom
Maras,
profesoricom
klavira**

četvero djece Rudolfa i Matilde Faist. Otac, rođeni Osječanin, u Moroviću je ostavio trgovinu, posao s drvima i tvornicu soda vode. U Zagrebu su najprije stanovali na Savskoj cesti, a potom se preselili u Gundulićevu ulicu. Zvonimir se upisao u Obrtnu školu, smjer dekorativno slikarstvo.

- Još kao dijete neprestano sam crtao, s pet-šest godina obilazio bih redom kuće u selu i išarao ih ugljenom za glačala, koji sam ukrao baki. Naravno, zbog toga sam dobivao batine. Ni za što drugo, osim za crtanje, nisam htio čuti. Samo to me veselilo. Roditelji su me pokušali odgovoriti od studija na Umjetničkoj akademiji: govorili da ne idem u slikare, jer oni su više gladni nego siti. Ali ja nisam nikad gladovao, uvijek sam imao mnogo posla, mušterije mi je donosio sam moj rad, preuzimao sam sve narudžbe, crtao dan i noć. Tako sam se školovao, i cijela je moja obitelj, koja je tvrdila da ću biti gladan kruha, živjela od tih mojih plakata - prisjeća se Faist, koji je prve filmske plakate nacrtao još kao đak Obrtne škole, a nastavio kao student.

Fasciniran filmom

Opčinjen filmom, kao 13-godišnji dječarac, nije mogao oči odvojiti od fotografija u izlogu kina Music Hall u tadašnjoj Nikolićevoj (današnjoj Teslinjoj) ulici. Ponudio je vlasniku da će mu on vlastoručno izraditi ljepše natpise, te prigodne plakate za Božić ili Uskrs, a za naknadu je dobio priliku da gleda filmove kad poželi. No, kad je počeo crtati filmske plakate, njegovi su se odlasci u kino prorijedili. Za film više nije imao vremena.

- Radio sam u tri politička sistema, no politika me nije zanimala, ja sam samo crtao - kaže Faist, kojeg je prije Drugog svjetskog rata angažiralo zastupstvo američke filmske kompanije Metro Goldwin Mayer da radi crteže za filmske oglase u novinama. Ta je suradnja prekinuta uspostavom Nezavisne Države Hrvatske, u čijem je Izložbeno-grafičkom odsjeku Promičbe 1941. dobio prvu stalnu službu. Nakon rata je u Odjelu likovne propagande izrađivao plakate za filmove pristigle iz SSSR-a, te one kojima se veliča rad i obnova uz slogan "Nema odmora dok traje obnova". Zatim se zapošljava u Ozehi, a od 1951. do umirovljenja 1975. bio je samostalni umjetnik.

Tek kad je otišao u mirovinu, Zvonimir Faist posvetio se slikarstvu: na štafelaju u mansardi nastala su ulja na platnu i na lesionitu, izložena na zidovima njegova doma, uz glazbala naslijeđena od oca: rusku balalajku, gitaru, mandolinu i bisericu, koje je i sam nekoć svirao dok se u kući okupljalo veselo društvo.

- Nikad tijekom prohujalih desetljeća nisam osjetio da mi je teško. Crtanje plakata za mene je bila igra, čini mi se da sam se cijeli život zapravo igrao. Bez problema nacrtao bih portrete glumaca, da ih svatko odmah prepozna. Sve mi je išlo od ruke k'o babi molitva. Danas je malo dobrih majstora, na televiziji vidim svašta, mnogi ne znaju crtati. Crtež ne može biti apstraktan, on mora nešto predstavljati. Kad gledam svoje plakate, zadovoljan sam, katkad ne mogu zamisliti kako sam nešto takvo uopće mogao nacrtati. I sam sebi se divim pod stare dane. ■

